

Előfizetési árak:
 a kiadóhivatalban átvevő:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Negyedévre 1 50 »
 Helyesen nem az újságot:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt — »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 10 frt — »
 Negyedévre 2 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apacza-utca 2. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 4 kor.

NAGYVÁRAD, decz. 4.

Wekerle Sándor.

Nem megy meglepetés számba, két hónap óta tudja Magyarországon mindenki, hogy az egykori híres miniszterelnök, akinek nevéhez fűződik a polgári házasságnak minden »áldás«-a, visszavonul az actív politikai élettől és elfoglalja az ujonnan felállított közigazgatási bíróságnak csendes, de bőkezűen fizetett elnöki székét. A hivatalos lap tegnapi száma közölte ezt a szenzációs kinevezést.

Oh hagyja tehát a küzdő teret az, kinek oly nagy rész jutott az utolsó évek küzdelmeiből. Ezután még csendesebb lesz; csak néha-néha fog elnökölni egy-egy teljes ülésen — az új bíróságnak. Politikában nem vehet részt, meg kell óvnia magas állásának függetlenségét, pártatlanságát.

Miniszterelnöki nyugdíját (8000 frt) felcseréli a közigazgatási bíróság elnökének fizetésével. Meglehet élni ebből is. Gondoskodott a magyar törvényhozás, hogy az új bíróság elnöke anyagilag független legyen. 8000 frt fizetés, 1500 frt lakpénz és 4500 frt működési pótlékból (összesen 14,000 frt) fog állani az elnök javadalmazása. Szép fizetés, de nem sajnáljuk tőle, — fontos pozíciót fog betölteni.

Arra az új bíróságra, melynek első elnöke Wekerle lett, rendkívül fontos fel-

adat vár. Mindenki látja és tudja, mily sok visszaélést, törvényszegést, basáskodást követtek és követnek el a közigazgatási tisztviselők. Emlékezzünk csak vissza a most lezajlott választásokra. De ettől eltekintve is megszámlálhatatlan az a sok sérelem, melyet egyes polgárok szenvedtek tőlük. Aki pedig e sérelmekért elégtételt kapott volna, — olyan nagyon kevés ember akadt.

Nem is csuda. A panasz, melyet ellenük emeltek, a közigazgatási bizottsághoz jutott. Nem akarunk vádolni vagy gyanúsítani senkit sem, de mindenki tudja, milyen atyafiságosan intézték el ezeket az ügyeket. Ha megappellálták, a belügyminiszterhez került. Aki szigorubbant itélt ugyan, de vajjon lehetett-e várni, hogy elfogulatlanul, pártatlanul ítéljen politikai visszaélések felett?! Kéz kezet mos. Régi közmondás, itt is igaz maradt.

Ezeket a bajokon segíteni feladata a közigazgatási bíróságnak.

Mikor a törvényhozás e bíróság szervezésével foglalkozott elmondottuk megjegyzéseinket róla. Nagy hiba, hogy ennek a bíróságnak csak egy fóruma van és természetesen Budapesten. Nincs mindenkinek pénze, hogy a fővárosba mehessen perelni.

Az is hiba, hogy az új bíróság hatásköre csonka. Ki vannak véve illetékessége elől u. i. a véderő törvényből származó összes közigazgatási határozatok, a gyám- és gondnoksági ügyek jelentékeny része és — ami legnagyobb baj

— a rendőri hatáskörben elkövetett sérelmek.

Mindazáltal így is sokat tehet az az új bíróság a közigazgatás javítására, amire bizony nagy szükség van. Ha előbb gondoltak volna ennek felállítására, talán nem kellene áldozatul hoznunk alkotmányunk kipróbált bástyáját, a törvényhatóságok autonómiáját.

Wekerlének tehát új állásában is szép hatásköre lesz. Csendben, kevesebb zajjal, de nem kevés haszonnal működhetik a közigazgatási visszaélések igazságos megtorlásán s ezzel annyi sok bajnak orvoslásán és a polgárok jogainak, szabadságának védelmén.

Lesz-e áldás működésén?

Mint pénzügyminiszter szerencsés volt. Igazi sikereket mutatott fel. Megszüntette a deficitet, felesleget teremtett az államháztartásban. Igaz, hogy az adót hallatlanul magasra csigázta, kimerített minden forrást, de elődjei is megtették mindezt — eredmény nélkül.

A valutával már nem bírt meg, pedig ez lett volna működésének állandó eredménye.

Mint miniszterelnök is bravuros volt, de áldás nem lesz emléken. Minden államférfiui babérait feláldozta az egyházpolitikáért. Ezért pedig el fogja ítélni az igazságos történelem és a nép szava. Ezt már nem teheti többé jóvá.

Legyen új hatáskörében való működése szerencsésebb az országra!

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Már késő.

Irtá: JOBB HUGÓ.

Ezer forint ösztöndíjat kaptam az államtól s ezzel neki indultam Münchennek. Vigan éltünk. Egytől-egyig kitűnt legények voltunk. Legtehetségesebb volt köztünk Aranyi barátom. Egyre-másra csipte el előlünk az első díjakat. Valódi lángész volt, de iszonyu szenvedély rabja: ivott. Ittas állapotban ezután egy-egy ecsetvonalással tönkresilányította páratlan remekeit. Korhelyisége mihamarább megboszulta magát.

1890-ben komániánk nagy sikereket aratott. Egyedül Aranyi volt szerencsétlen; ő nem kapott díjat. Naplopó volt; műteremről-műteremre járt; könyezve kért segítyt; esküdzött, hogy dolgozni fog, józan életet él. Alig hogy kapott pár forintot, kávéházba sietett, leitta magát. Szégyenében aztán visszavonult, néhány napig nem mert szeméink elé kerülni; félt erkölcsi prédikációinktól, melyek elég ki-méletlenek voltak. De hisz javát akartuk.

Sohasem kért öt-tíz forintnál többet. Annál nagyobb volt meglepetésem, midőn iróasztalomon egy levelet találtam. Aranyi irta. Kétszáz forintot kért. Ecsetelő szomorú helyzetét. Neje beteg, ő maga is gyengélkedik. Biztosított arról, hogy három hónapja már nem ivott. Dolgoznék örömmel; de hát rossz csillagok járnak, vagy talán tehetsége is hűtlen lett hozzá és cserben hagyta. Vissza fogja pontosan fizetni, mihelyt szerét *teheti*. Csak még ez egyszer szánjam

meg, könyörüljek rajta. Ismeri jószívűségemet, stb. stb.

Egyszóval szivetsfacsaró kolduslevél. Szavainak őszinteségét nem mertem kétségbe vonni. Hátha igazán járulni akarna . . . A véletlen úgy akarta, hogy ez időtájt kelt el egy tájképem ötezer forintért. Ez volt első nagyobb szabású sikerem. Pénz dolgában is különben is mindig pedáns voltam. Adósságba nem keveredtem soha, sőt a ládafiába is került pár száz forintom.

Ezért elhatároztam, hogy szerencsétlen barátomnak juttatok tíz forintot. Borítékba zártam az összeget; megzimezve asztalomon hagytam. Siettem hazulról.

Vevőm az én tiszteletemre lakomát rendezett; ide siettem farkasétvágygyal és egy iskolás gyerek diésvágyával. Az ember ily ünnepi hangulatban éppen úgy hisz a fellengző, semmitmondó, diésítő frázisok őszinteségében, mint a bor eredetiségében.

Pohárcsengés között Aranyi szomorú sorsa jutott eszembe. Szívemet elfogta a nagylelkű adományok boldogító mámorja. Ehhez járultak a társaság diésítő szavai, a hölgyek üres bókjai, melyeket készpénznek vettem s így félvilág urának éreztem magam. Vacsora után virágos jókedvemben ellátogattam a művészklubba hajhásztam az elismerést.

A klubba nem járogattam, de néha nagy ritkán be-be tekintettem. Nem voltam tehát egész ismeretlen. Egy asztalnál sakkarat járta. Engem is felszólítottak. Használjam ki — mondták — a kínálkozó alkalmat, hisz a szerencse oly igézően mosolyog felém, hogy káromlás volna

a jó alkalmat elszalasztani. Én megköszöntem a szíves meghívást, de nem fogadtam el, arra hivatkozva, hogy nem ismerem a játékot.

Egy művésztársam úgy hamarosan beavatott a játék titkaiba. Biztatásaira lépre mentem. Tanítóm mögém állt.

Öt forintot tettem.

Kilenczet ütök fel.

Paroli! — sugja gibiczem.

Nyolczam volt.

Hétszer nyertem egymásután. Nyolczadik osztás után kezdtem veszíteni. De volt még három ezer forint nyereségem. Szomszédom azt sugta, hogy tegyem le a kártyát . . . Hogy is ne! mikor az egész társaság bámult ritka szerencsémén. Magam meg reszkettem az izgatottságtól. Enélkül talán abban hagyom.

Folytattam, hisz a szerencse úgy dédelgetett, mint egy kis gyermeket szokás czirógatni . . . De néhány osztás után a fortuna elfordította tőlem daczos fejécskéjét. A pech iszonyuan üldözött. Veszítettem ötször, hatszor.

— Nyerni-veszíteni; — e két szó foglalja magában a játék századok óta vissza-visszatérő refrainjét. Nincs szó, mely elég hüen fejezné ki a játéknál meg-megújuló remény és kétségbe-esés, merészség és gyávaság érzelmeinek örökös váltakozását.

A talán-talán, hátha-hátha reménye-lemondása között tovarepült a nyereség. Elvesztettem azonfelül meglehetősen összeg készpénzt, el képem árat. Ime! jó föltételeim egyike az volt, hogy nem fogok kártyázni. Tíz évig daczoltam a kártyával — s egy lázas estének ingerei, izgalmi magukkal ragadtak óvhatatlan-

Az állami anyakönyvvezetők munkája.

Mikor a megszorult honatyák, választó-kerületenként kezdtek agitálni az egyházpoltikai törvényjavaslatok mellett, legfőbb érvük az volt, a rögtön megalkotás követelésénél, hogy igen kevésbe fog kerülni, nem is egészen 400,000 forintba s a népen nagyot könnyítenek, mert nem lesz ezután taksa sem a házasságkötés, sem az anyakönyvi kivonatoknál. A nép nem igen bizott az ígéretekben, de hát »m u s z á j« volt neki éjjent kiállítani.

Mi a többi lapokkal együtt sokszor felemlítettük aggályainkat az elhírtelenkedett és felesleges törvények ellen, de a felfújt frázisok s dusan előlegezett dícsőhymuszok zürzavarában elhangzottak az aggályoskodó figyelmeztetések. Mondottuk, hogy nagyon sokba fog kerülni s az ideai költségvetésben már egy milliónál többet kell e ezímen kiadni az államnak, pedig csak ott fizet, ahol a községek nem birják.

Mondottuk, hogy sok zaklatással lesz az új rend összeköve. Hogy ez mennyiben igaz, azt jobban letudnák írni azok, kiket balsorsuk az anyakönyvvezetők labirinth rubrikái közé keserít.

Hogy zsarnokoskodnak és zsarolnak is a közegek azt nem akartuk állítani idáig, pedig úgy van, mi Liptó vármegye törvényhatósági bizottságának határozatából kitűnik. Hangzik az épületes határozat ekkép:

»Mint hogy az alispáni jelentés szerint némi állami anyakönyvvezetők a házassodni szándékozó jegyesek egybekelésének útjában különféle nehézségeket támasztanak, őket csekélyebb alaki hiányok miatt ridegen elutasítják, anélkül, hogy a szegény törvénytudatlan feleket a teendők iránt pár jóakaró, szóval kitanítanak és nekik utbagazatással szolgálnának, az összes állami anyakönyvvezetők figyelmeztetnek, hogy a náluk jelentkező hasonló felekkel szemben hiabavalólag ne akadékoskodjanak, hanem előzékenyen viselkedjenek s nekik a törvény követelményei felőli tájékoztatásukban kellő felvilágosítást adni és készségesen segédkezni nyújtani szoros hivatali kötelességüknek ismerjék s különösen ezen úgy is csekély szolgálataokért s hivatalból ingyen teljesítendő munkáért a feleket meg ne sarcolják s olyanért munka vagy képviselői díjat követelni és felszámítani ne merészejenek, mert a bizottság ilyen panaszok esetére kivétel nélkül az azonnali felfüggesztést s a fegyelmi eljárás során a hivatalvesztés kimondását fogja eszközlésbe venni.

Erre csak azt mondjuk, hogy Liptó vár-

megyében talán segíteni fog e rendelet egyideig a bajon — addig t. i. míg a közegek újabb fikát ki nem találnak jogtalan üzelmek leleplezésére, de az egész országban előforduló bajokat ugyan ki? és hogyan fogja rendbe hozni? Nem sokat ér a szigorú törvény, ha olyan embereknek szól, kik hivatásuk magaslatán nem állanak, vagy oda emelkedni nem is képesek. Hisz tudjuk, hogy szinte fogdosták anyakönyvvezetőkül az embereket, s a minimális kvalifikáció szerint az is elég volt, ha valamelyes módon irni-olvasni tudott. Ilyen össze-vissza képzettségű emberektől lehetetlen jó munkát kívánni. Bizony csak kénytelenek lesznek külön hivatalokat kvalifikált emberekkel felállítani előbb-utóbb.

Hanem akkor aztán le is kanalaztuk alaposan a felesleget a büvészileg összeállított állami költségvetésről.

Apponyi és Gajári mandátuma.

A képviselőház IX. bíráló bizottsága pénteken tartott ülésében az Apponyi Albert gróf választása ellen beadott kérvény előadójának Molnár Bélát, a Gajári Ödön választása ellen beadott kérvény előadójának Simó Lajost választotta meg.

Veszprémi egyesült ellenzék.

Veszprémmegye ellenzéki férfiai belátták, hogy egyesült erővel győzhetik le a polyp-karjait mindenhová kiterjesztő liberális pártot, azért félretéve mindama tekinteteket, melyek az egyes ellenzéki pártokat szétválasztják, szövetkeztek a liberálisok ellen. A szövetkezésről a következőket írják: »A veszprémi nemzeti, ugronista, függetlenségi és néppárti vezéremberek koalícionális pártszervezése ténynyé válik s külön lapot is tartanak fenn«. Az egyesült pártszervezés vezéremberei ez idő szerint Zichy Vladimír gr., Rédey dr. kanonok, Csapó Kálmán, Kenessey Pongrácz dr., Fodor Gyula, Rainprecht Antal, Jánossy Sándor dr., Kőszeghy József dr., Vadnay Béla, Margalit Ignác, Csete Antal dr. és Csolnoky László. A központban az egyesült ellenzék külön pártklubot is fog alapítani.

Határidő-üzlet, nagy tőke és a gazdák.

— Ruhland után. —

III.

Ez az üzlet természet szerint a la baisse dolgozik. Az ily üzletek eladásokkal kezdődnek, az eladó (baissier) csak akkor nyer, ha az árak süllyednek. Nagy tömegnél fogva a

külbözeteti játék uralkodik a valódi áru ára felett, már egyszerűen azért is, mert a nagyobb üzlet dominálja a kisebbet. A hamburgi kereskedelmi kamara egy 1889-ben kelt emlékiratában azt állítja, hogy a terminuzlnt inkább ármérséklő, mint áremelő hatást gyakorol. A lönbözeteti játék uralkodik a piacon, a készárura kevesen gondolnak, s a játék kimenetele határozza meg az árakat. Ez annyira megyen, hogy pl. a készárúnál az árakat meglehetősen fölületesen jegyzik, a mi a gazdára nézve nagyon fontos dolog, mert az eladásnál a jegyzett árakat veszik irányadóul. Ha pedig azt kérdezzük, hogy:

kinek áll érdekében ezen üzlet fentartása, arra a következő a felelet: Mindenekelőtt a nemzetközi nagy tőkének, mert ennek szüksége van a határidő-üzletekre, azért, hogy segítségükkel rendezze az árak emelkedését és hanyatlását, a mi aztán neki urnalmat ad a világ termelése felett. Ezenkívül, a mint már említettük, a reportnál rendkívül nagy nyereséggel hasznosítja pénzét, úgy, hogy évenként 10—12, sőt több %-ot is szerez utána. Végül az ugynevezett leszámoló, likvidációnális kaszszák, melyek segélyével a határidő-üzleteket lebonyolítják, szintén a nemzetközi nagy tőke birtokában vannak. Ez igen jövedelmes befektetés, mert mint azt egy teljesen hiteles forrás bizonyítja, az itt felhasznált tőke Németországban 23—38 százalékos osztalékot ad, emellett az igazgatónak és felügyelőnek ezrekre menő tantiémekeket. Mindéből aztán meg lehet érteni, hogy a nemzetközi nagy tőke és zsoldosai mi okból harezolnak oly elkeseredetten a határidő-üzletek fentartása mellett.

Ezek érdekében szállnak sikra azon buza-kereskedők is, kik sajnálják a fáradságot, hogy a vevőket felkeressék és a külföldön vásárolt gabonát a szükséges fáradsággal és munkával a fogyasztók rendelkezésére bocsássák. E kereskedőknek a legtöbb esetben egyetlen vevőjük sem volt és éppen ezért nem is a benső szükséglet arányában importálják a buzát. Csakis azért tétetnek maguknak külföldről ajánlatot, hogy a bürzeárfolyamok szerint kiszámítsák, hogy vajjon Odessában és máshol egy hajórakomány buzát gyorsan tudnak-e vásárolni és el tudják-e előnyösen adni a bürzen. Ha az ár némileg javul, a rakomány-buzát azonnal a piacra dobják. Ez lenyomja az árakat. Ekkor aztán nagy mennyiségben adnak el papirbuzát és ha a határidő bekövetkeztéig ebből sem akar nyereség mutatkozni, akkor ugyanezen műveletet csinálják egy második gőzölt tartalmával. Ha ekkor az ársökkenő irányzat győzött, a kereskedő 12 és 2 óra között olyan nyereségre

nul, mint az Alpeseokról lezuhanó hólavina. Rövid három óra alatt 5000 forintom oda volt; elveszítettem megtakarított pénzemet is; oda voltak jó föltételeim.

Egy iszonyu éj kegyetlen álmai után felébredtem. Két gondolat foglalkoztatott: »visszanyerni és a tapasztaltakból okulni«. Irásztalomon hevert az Aranyinak címzett levél. Egy démoni szózat elhitette velem, hogy ez az őszinte levél ironia s így nem érdemel könyörületet. A levél irójának szenvedélyét rideg észre nemvevéssel kell gyógyítani.

Feltettem magamban, hogy megkísértem estére a kártyát. Hátha?! . . . De honnan teremtek elő egy kis pénzt? Potom áron eltékoztam pár vállalatomat. Mindössze ötven forintom volt. Ebből csak nem pazarolhatok tíz forintot egy hazug, képmutató korhelyre?

Ujból átolvasom Baranyi levelét. Őszinte hangja meghatott, de nem akartam megérteni. Hidegen, röviden, mereven válaszoltam; kifejeztem részvételemet, de segélyt nem nyújtottam. Sajnáltam azt a tíz forintot is, melyet el akartam küldeni. Jó lesz az estéli kártyázáshoz.

Tehát Baranyinak elküldöttem válaszatot, de pénz nélkül. Elfogott a nyugtalanság. Nem kellett volna oly ridegnek lennem. Lelkiismeretem titkos szózatát elnyomni, hogy este nyerek; holnap segíthetek; nem lesz késő . . .

A kártyán csakugyan nyertem. Mit sem sejtő Aranyhoz indultam. Személyesen akartam pár forintot átadni. Az ajtón zörgettem. . . Semmi válasz. Katasztrófa sejtelmében föltörttem az ajtót. Borzasztó kép tárult szemem elé.

A kétségbeesés a maga örületes erejével tragédiára kényszerítette barátomat. Ő és felesége megmérgezték magukat. Ott feküdtek a földön élettelenül, — mellettük az én elutasító levelem hevert.

Segítségem késő volt!

Csodálkoznak-e olvasóim: ezek után a föltött, hogy azóta irtódom a kártyától s nem vettem kezembe soha!

Az első könyvek.

Írta: MÉS Z K Ö J Ö Z S E F.

Aranyos karosszékebe vetette magát, aztán egy perczig elhallgatott. . . .

Belsője lázong, halántékai égnek, keble erősen zihál; végtagjai remegnek és szája — szokatlan módon pereg.

S mint mondottam György ur, legjobb lesz, ha módot nyújt nekem ahhoz, hogy. . . .

— Vilma!

— Igen én — én — nem is tudom micsoda érzés gyötör; azon kezdem magamat észrevenni, hogy én önt már teljesen meguntam; hiányzik otthonunkból valami, ami a házafelek közötti viszonyt megélenkítene, érdekesebb tenné; igazán ön olyan nagyon — nem tudom milyen — olyan — egyhangu ez az élet. — Tudja György ur, én egy jó tervet eszeltem ki, amely terv kétségkívül be fog válni és mindketten újra boldogok leszünk — ígérje meg, hogy kivételében segítségemre lesz; mert ha ezt nekem meg nem

ígéri, lemond arról, hogy segítségemre lesz, — ah! én megörülök. — Tudja mit kedves György ur, én izé — — — válni akarok.

— De Vilma!

— Én jól meggondoltam már a dolgot és tudom, hogy ezután semmi körülmények között sem leszek ilyen boldogtalan. Szóljon hát György ur, nemde segít lemondani a házasságról. — Istenem milyen boldoggá tesz, ha hozzájárul az én akaratomhoz és mennyi jogot ad a boldogság reményéhez, szóljon György ur, szóljon!

— De Vilma kérlek?

— Na! jó hát! — tudja meg őszintén mondom, hogy én önt egy cseppet sem szeretem. Tudom ugyan, hogy ön okot nem adott erre, de nem tehetek természetem ellen, sőt már próbáltam leküzdeni az ellenszenvet, amit ön iránt érzek, bár híven tudta eddig teljesíteni férji kötelességeit és azt érdemelné, hogy én boldogtalanságba temessem magamat, de önnek szívem ellenére hűséges neje legyek, és ugy-e ön ezt nem kívánja tőlem? Sokkal tágabb köre van az ön eszményi tapasztalatainak, minthogy ne látná indokoltnak magaviseletemet. — Azt is sejttem, hogy fájdalmat okozok önnek váratlan nyilatkozatommal, de remélem, megbocsátja ezt nekem, mert felteszem, hogy tisztában van az én kétségbeesett lelkemmel. Orvosolja meg kérem bajomat.

— Avagy igen mélyen sérti-e kijelentésem, hogy válni akarok? De — ha még olyan rosszul esik is, én nem tehetek róla. Én már egy év előtt, vagy még azelőtt — magam sem tudom

tesz szert, a melyért a becsületes kereskedő hónapokon keresztül reggeltől estig hiába fáradt. Az ilyen buzimportőrökre, a kiknek ve-
vőjük tulajdonképpen egy sincs, a börze nélkü-
lözhetlen. Ha nem volna, a behozott buzát vagy
meg kellene a kereskedőnek tartani, vagy pe-
dig kénytelen volna veszteséggel tudni rajta.

Érdekükben áll továbbá a határidő-üzletek
fentartása a tőzsdepiaczen levő nagy malmok-
nak. Ha győz az árcsökkenő irányzat, akkor
a főváros az ország legolcsóbb piacza. A mal-
mok olcsón vásárolnak, ha pedig az árak eré-
lyesen emelkednek, a bikák a rájuk nézve ké-
nyelmelenné vált árumennyiségektől úgy szok-
tak megválni, hogy olcsóbb áron adják el
azokat két alatt a malmoknak, mint a mi
hivatalosan jegyezve van. Ha ez az ár a nagy
malmoknak nem tetszik, Berlinben az a gyakor-
lat, hogy a rosszabb árut jobbért cserélik ki.

Érdekükben áll végül a papirbuzá-üzletek
fentartása a börzei közvetítőknél, kik minden
kötjegy után 25 marka illetéket sörpörnek be
és azoknak a munkától irtózó spekulánsoknak,
a kik nagyon rövid idő alatt nagyon sok nye-
reségre igyekeznek szert tenni. Ez körülbelül
az a csoport, a mely ma a blancon-határidő-
üzletek fentartása mellett küzd.

A fennebbiek alapján meg lehet ítélni, meny-
nyi jogosultsága van törekvéseinknek, a közjó
szempontjából. Reánk nézve a börze-enquète
és börze-törvény meghozatalának estéjén, két-
szeres fontossággal bír, hogy ezekben a dolgok-
ban tisztán lássunk és a helyes ítélet alapjait
megszerezzük.

(Vége.)

Az egyház az iskoláért.

A történelmi társulat legutóbbi ülésén ér-
dekes felolvasást tartott *Békffy* Remig dr.
egyetemi magántanár, a cisztercita-rend tör-
ténéltírója s az akadémia lev. tagja a köv.
ezimben:

„Székesegyházi iskoláink az Anjou-kor-
ban.” Kimutatta ezen értekezésében, hogy a
székesegyházi iskola élén a lector áll, a ki, ha
nem akar tanítani, sublectorra bizza az iskolát,
Esztergomban a sublector mellett több tanító
segédkezett. A kántor vagy helyettese a suc-
centor oktatja az iskolásokat zenére s külön-
sen az istentisztelet énekére. Legelőször az
alapvető ismereteket, vagyis a latin olvasást,
az írást, a számolást, a gregorián éneket és a
latin nyelvet tanították. A sublector naponkint
három előadást tart. És pedig reggel a gram-
matikát adja elő oly terjedelemben, hogy a ta-
nulók összesége megbírja. Ezután mindjárt csak

— gondoltam erre. — A mi három éves há-
zasságunk egyhangú és rideg nászut, mit szo-
kásból tesznek az új házások, ha jó partiet
csináltak. Nem mondom, hogy figyelmetlen
irányomba, vagy hogy elhanyagol, hiszen min-
dig leste kívánságomat; szeszélyeim elől kitért,
előzékeny és udvarias volt, de én nem tudom
miért, csak én nem tudom önt szeretni, meg-
untam így az életet.

György úr végighallgatta türelmesen a
szemrehányásokat, mialatt a »Bölcsészek Lap-
ja«-in jártatta ábrándos szemeit, mintha olvasott
volna és — — — néhány könyv lopódzott a szem-
pilláira, melyek a betűket összeolvaszták.

— Válasszon ön is — folytatja a szép
aszony — és hagyjon nekem választani; majd
más férj és más feleség oldalán jobban talál-
juk magunkat. Ön jó ember, valamint eddig,
úgy most utoljára is, szívesen fogja teljesíteni
kérésemet — adjuk be a válópert közös akarattal?

— Vilma, mi bajod neked ma?

— Nem tudom viselni tovább ezt az éle-
tet; váljunk, mert engem megöl a bánat —
közös akarattal váljunk!

— Vilma — Vilma! mire a lapok kiestek
kezedből.

Féjt az íróasztal szélére hajtott és sü-
rűen hullottak könyei a leejtett lapokra.

— Gyurikám! hát te sirsz? — értem sirsz?

Te én értem, ezek a könyvek én értem . . .
Gyu . . . ri . . . kám! ne sirj, hisz én nagyon
— nagyon sze . . . sze . . . ret . . . le . . .
e . . . k!

délfelé a felnőttek részére szélesebb alapon
tart nyelvtani, vagy esetleg logikai előadást. A
költői művek rendszeres olvasására nem nagy
sulyt fektet. Délután a szónoklattant adja elő.
A sublector a megszabott időn kívül filozófiát
vagy más tárgyat is taníthat. A hittudomány
nem külön tantárgy, hanem a többi tárgyba
van beleszőve. Az érseki székhelyeken azonban
van egy theologus, a ki a papjelölteket a
szentírásra és a lelkipásztorkodás dolgaira
megtanítja. Székesegyházi iskolát minden pap-
nak kell látogatni, mielőtt a kisebb rendeket
fölvénné. Ezután a plébános mellé kerül s itt
tanulja meg gyakorlatilag a lelkipásztorkodást.
A trivium tárgyaiból mindennap van előadás.
A fegyelmet a sublector gyakorolja. Fenyítő
eszköz a vessző és az ostor.

A magister javadalmazásának ismertetése
után a papság képzettségét írja le és kimutatja
ama felfogás téves voltát, mely szerint a XVI.
század végén s a XVII. elején élt papság ér-
telmsége alacsonyabb fokon áll, mint a XIV.
századé.

Vegyvizsgáló állomás Nagyváradon.

— A közegészségügyi bizottság ülése. —

Nagyvárad város közegészségügyi bizott-
sága tegnap délután fontos közegészségügyi kér-
désben tanácskozott.

Jelen voltak: Grósz Albert elnök, Hoványi Fe-
rencz, Baróthy Ákos, Vári-Szabó Béla, Berkovits
Miklós, Rednik Gábor, Kutiák Ágoston orvosok,
Papp Oszkár ezredorvos, Guttman József építész,
Busch Dávid főmérnök, Alexander Lajos v. állat-
orvos és Szücs Dezső jegyző.

Felolvasták dr. Berkovits Ferencz tör-
vényhatósági bizottsági tag indítványát, a mely-
ben egy vegyikísérleti és élelmiszervizsgáló-
állomás felállítását javasolja, olyképen, hogy
azt a miniszter, mint állami intézetet létesítse,
egész Biharmegyére kiterjedő hatáskörrel. A
város tegyen felterjesztést a miniszterhez e
tárgyban s azt pártolás végett Biharmegye
törvényhatóságának is küldje meg.

A városi tanács véleményezés végett ki-
adta az indítványt a közegészségügyi bizott-
ságnak.

Dr. Hoványi Ferencz városi főorvos
nagyfontosságúnak tartja az indítványt. A pia-
czot, az üzleteket most is vizsgálják, de a mai
rendszer nem felel meg a kor követelményei-
nek. Igen szükséges volna, különösen a vízve-
zetéki viznek időnkénti bakteriologiai vizsgá-
lata: akár alkalmas egyén kiképzetése ál-
tal Nagyváradon, vagy esetleg Budapesten.
Pártolásra ajánlja az indítványt.

Dr. Grósz Albert kapcsolatosan felem-
lítette, hogy igen fontos dolog volna a vásári
áruccsarnok felállítása, a hol az élelmiszerek le-
hetőleg tisztán tartatnának.

Végre abban állapodtak meg, hogy a vegy-
vizsgáló állomás létesítését melegen ajánlják
s igen fontosnak találják a bakteriologiai vizs-
gálatok eszközését különösen a vízvezetéki
viznél.

Guttman József bizottsági tag azon
kérdést intézi a városi főorvoshoz, hogy tekin-
tettel az utóbbi időben előfordult több tifusz
betegeskedésre, nem tartja-e szükségesnek a
vízvezetéki viz megvizsgálását. A főorvos ki-
mutatta, hogy mindössze hat tifusz eset fordult
november hóban elő s azok tulnyomó része
olyan házaknál volt, ahol nincs vízvezeték. Kü-
lönben a tifusz esetek csak szórványosan for-
dultak elő s a hatóság megtette az óvinté-
zkedéseket. — Végül felhívják a rendőrség
figyelmét, hogy a kisebb utcákban sok helyen
felgyült szemétdombokat takarítsa el. Több
tárgya nem volt az ülésnek.

Tüntetés egy professzor ellen.

(Saját tudósítónk távirata.)

Budapest, decz. 4.

Kovács József orvos-professzor ellen
zajos tüntetést inszenáltak ma az orvosnöven-
dékek. A tanári kar hiába tett óvó intézkedése-
ket, a klinika minden zugát hiába rakták meg

detektivekkel és rendőrökkel: ez csak jobban
ingerelte az ifjakat.

Az I. sz. sebészeti klinika bejáratánál és
hátsó ajtaján — Kovács professzor klinikája —
a következő fehér napiparancsot függesztet-
ték ki:

Az I. sz. sebészeti kórodára külön
engedély nélkül belépni csakis bete-
geknek és a kórodára beiratkozott
hallgatóknak van megengedve.

A tömeg az ajtók előtt egyre nőtt, az ud-
var tele lett, — de be nem eresztettek a szol-
gák senkit. Az orvosnövendékek abezugoltak,
nehányan lázító beszédet intéztek a hallgatók-
hoz s csakhamar kiadták a jelszót: »Be kell
törni az udvart elzáró kaput!«

Most egy staféta jött.

— A kerítésen belül rendőrök vannak.

— Ki velük! Verjétek meg! Gyalázat! —
hangzott száz és száz torokból.

Ebben a pillanatban a középső folyosón
meglátnak két rendőrt. Nem tellett bele 2 perc,
a rendőrök az utcán voltak. Ez volt a kezdet.
Nyomban rá betörték az udvar kapuját, beron-
tottak a tanteremhez vezető kapuhoz, mely
azonban zárva volt.

Az orvosnövendékek riadó abezugba törtek
ki s követelték a tanterem ajtajának kinyitá-
sát. E közben küldöttség is ment a J t a i Sán-
dor dékánhoz, akinek bejelentették, hogy a ren-
dőrség megszállotta a klinikát. A többiek ez-
alatt nem igen válogatott szavakkal illették
Kovács professzort, ki benn volt az egész idő
alatt a bezárt teremben. Most nagy éljenzés
hangzik fel: Ajtai jön és beszédet mond az if-
jusághoz. Kijelentette, hogy a rendőröket az
egyetem falai közül kitiltotta (Viharos éljenzés)
s utasította a rendőrfelügyelőt, hogy rendőreit
be ne bocsássa. (Zajos éljenzés.) De ha önök-
nek valami panaszuk van: forduljanak a tanári
testülethez, de ne sértsék így meg a szabályo-
kat. Jöjjenek velem a dékáni hivatalba.

— Nem megyünk, mert akkor veszve va-
gyunk! Könnyű ezt mondani tanár ur! — kiál-
tották mindenfelől s újra kitört a fütty és
abezug.

Most meglátták P a v l i k rendőrfelügyelőt,
ki a dékánhoz tartott. Megtámadták, leköpdös-
ték, gunyos szavakkal illették. A felügyelő végre
bejutott a dékánhoz. Kinn az ajtót döngették,
benn a tanárok magyarázták a felügyelőnek,
hogy itt nincs joga a rendőrségnek.

Végre a tanári testület egy termet át-
gedett az ifjuságnak, hogy gyűlést tartsanak.
Az ifjak ezt éljenzéssel fogadták s a gyűlést d.
u. 3 órakor tartották meg.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Deczemb.
- 5. A jogügyi bizottság ülése a városházán d. u. 3 órakor.
 - 5. Biharmegye kórházi választmányának ülése délelőtt 11 órakor.
 - 6. »Gyermekbarát« egyesület ülése d. e. 11 órakor a városházánál.
 - 6. Népszerű előadás dr. Tóth Mihály által a galvanismusról az új polgári iskolában d. e. 11 órakor.
 - 7. Megyei közigazg. bizottság ülése.
 - 7. Biharvármegye közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.
 - 8. Biharmegyei tisztviselői nyugdíj bizottságának ülése, délelőtt fél 10 órakor.
 - 13. A Gyermekbarát egyesület közgyűlése.
 - 13. Arányi Frigyes hangversenye.
 - 30. Németh Sándor dr. Péchy elleni sajtó-
pere.

* A király köszönete. Ő Felsége gróf
Pejácsevich Lászlónak, néhni Károly
Lajos főherceg volt főudvarmesterének, a Mária
Terézia főhercegné asszonynál tovább folytatott
szolgálatátételek befejezése alkalmából legfelső
köszönő elismerését nyilvánította.

* **Felszólamlás a virilisek jegyzéke ellen.** Nagyvárad város 1897. évre összeállított legtöbb adót fizetőinek névjegyzékét már korábban kitették közszemlére s a törvényes határidőn belül senki nem adott be a névjegyzék ellen felelőszót. Nemrégben N. Juszt Sándor azonban felszólamlással élt, a melyben kifogásolta, hogy Száhlender Károly, Palay Lajos és Tóth Jenő bevették a virilisek közé. A bíráló választmány tegnap délelőtt ülészetett Bóthy László főispán elnökelete alatt. Ez alkalommal került volna elbírálás alá Juszt Sándor beadványa, de a bíráló választmány tárgyalás alá sem vette azt, mivel elkésve lett beadva.

* **A cizadella végnapjai.** A cizadella, ez a kellemetlen emlék a szabadságharc utáni időből, október elsőjével Budapest főváros tulajdonába ment át s így megszűnt katonai erősség lenni. Ez okozta azt, hogy a király legutóbbi látogatása alkalmával nem lengett rajta fekete-sárga zászló. Ideiglenes lakói még mindig katonák ugyan, — bosnyák ezred egyik zászlóaljja, — de ezek már a főváros vendég szeretetét élvezik s nem „gazdák” többé a komor falak között. Majd ha ezek is kivonulnak onnan, csákány és fészítővas kezdi meg romboló munkáját a tömör falakon s nemsokára eltűnik a Gellérthegy ormáról ez a rideg, disztelen, szomorú emlékü épület.

* **Napi-piacz Várad-Velenczén.** Egy negyed századdal ezelőtt, 1870-ben határozta el Nagyvárad város közgyűlése, miszerint Várad-Velenczén, a Templom-téren egy napi-piaczot létesít, hogy megkönnyítse a város központjától távolabb lakó polgárságnak, napi szükségleteik beszerzését. Később, nem is olyan régen, Várad-Olasziban, a Barátok temploma előtt akartak napi-piaczot létesíteni. Egyik sem sikerült. Talán szerencsésebb lesz az a mozgalom, a melyet most indítottak meg Várad-Velence lakosai. Kérvényt adtak be a városi tanácshoz, a melyben a régi határozat keresztülvételét, vagyis a Templom-téren napi-piacz létesítését kérik. A tanács, mint 26 évvel ezelőtt, most sem gördit akadályt a kérelem teljesítése elé. A kérelmet véleményezés és a kivitelre vonatkozó javaslattétel végett kiadta a rendőrkapitányi hivatalnak. Tegnap nyújtotta be a tanácshoz véleményes javaslatát ifj. Rimler Károly főkapitány. A piac létesítése iránt nincs kifogása, sőt azt igen óhajtanónak tartja a közérdek szempontjából. Javasolja, hogy készítsen a főmérnök tervet a jelenleg egyenlőtlen terület rendezésére nézve. Ha rendkívüli akadályok nem gátolják a terv keresztülvételét, a jövő ősszel az új napi-piacz megnyitható lesz.

* **Tanárok öröme.** Vonatkozással arra a közleményre, amely ily cím alatt a lapokban megjelent, melynek értelmében a miniszteriumban megállapított rangsor és állítóiágos javulás nagy örömet okozott volna a tanárság körében, azt az értesülést kaptuk — írja a M—g — hogy a tanárság, a mely eddig is csak bőkezű ígéretekkel táplálkozott, elhatározta egy gyűlésnek az összehívását, a melyen kifejezést fog adni annak, hogy e hír a közvéleményt, amely amúgy is rosszul van informálva a tanárok ügye felől, tendenciózusan félre vezeti.

* **Nehéz kérdés a város és a katonaság között.** A nagyvárad vári külső sánczfalának egyrészen magántulajdonú képező épületek vannak s azok udvarából a szennyvizek, csapadékok a sánczárókba vezetnek le. Legutóbb is összeütközés volt egyik háztulajdonos és a várpáncsnokság között, mert a sánczcsoz tulajdonjogát a katonai parancsnokság fenntartja s követelik, hogy a szennyvizek ne engedtesse nek a sánczba. Az illető háztulajdonosok pedig nem tudják a vizet más helyre vezetni, mivel házuk előtt az utca felszíne magasabb, mint

az udvarok talajmagassága. A vitás kérdés most már az illetékes fórumok elé kerül, a mennyiben a VII. hadtestparancsnoksága megkeresést idézett Nagyvárad városához, a melyben kéri, hogy a sánczárók kitakarítása és a szennyvizek, csapadékok másfelé vezetése iránt intézkedjék. Hozzá teszi a hadtestparancsnokság, hogy ha talán e tekintetben nincsen! a városnak hatásköre, a miniszterhez fordul orvoslás végett.

* **Az egyház és a halotthamvasztás.** Bécsből jelentik, hogy a hercegerseki ordinárius megtagadta Hueber Emil vezérőrnagy holttestének beszentelését, mert végrendeletében meghagyta, hogy a holttestét égessék el. Hueber vezérőrnagy Ferencz Ferdinánd kir. hercegnek katonai nevelője volt.

* **Esküvő.** Müller Vilmos cs. és kir. tart. hadnagy, nagyvárad felső kereskedelmi iskolai tanár, ma délelőtt 11 órakor tartja esküjét Déry János törvényhatósági biz. tag kedves és szép leányával, Déry Erzsikével. Az esküvő a Szent-László templomban lesz megtartva.

* **Eltűnt szobafestő.** Hegyi Mór ezelőtt öt héttel feleségét s gyermekeit itt hagyva elment Erdélybe munkát keresni. Irt is Csik-Szeredáról egy levelet, melyben feleségétől ruhát és nagy kabátot kért, mit a hű nő el is küldött. Azóta hirt sem hallottak felőle s a nyugtalan család a rendőrséghez folyamodott kitudni tartózkodási helyét. Gerő Ármin megkeresésére mindössze annyit válaszolt a csikszeredai rendőrség, hogy pár napja eltűnt a városból. Mivel pedig Hegyiné állítása szerint józan életű ember volt az ura s nagyon szerette a családját, Gerő Ármin a szükségzav rendőrséghez egy újabb táviratot intézett, kimerítő tudósításért, mert nem tudják mi okból tűnt el a városból. Ez idő szerint még a válasz nem érkezett meg.

* **Kézrekerült váltóhamisító.** Ezelőtt nyolcz évvel Pelle Tivadar Nagyváradon tetemes összegről szóló váltót hamisított. Azonban mielőtt elfogták volna, sikerült neki megugrani. Fehérmegyében tartózkodott ez idő alatt Tripon Vazul álnév alatt. Azonban a nagyvárad rendőrség nyomára jött s Gerő Ármin rendőrkapitány megkeresésére a hamisítót a napokban haza fogják tolonczoltatni s amenyiben még nem évült el a büntény, megérdemlett büntetését is megkapja.

* **Két millió forint jótékonycélra.** A brünni jótékony intézeteket nem mindennapi szerencse érte. Egy duszagdag ember végakarataiból két millió forintot adományhoz jutottak. A nagylelkű örökhagyó Mundi Boniszláv báró, a bécsi mentőegyesület öngyilkossá lett megalapítójának az öcsöje, ki tegnapelőtt halt meg Budweisban. Mundi báró utolsó tagja volt a családnak s így nem lévén rokonsága, két milliót meghaladó javait a brünni jótékony intézetnek hagyta.

* **Fertőző betegségek a megyében.** Biharvármegye területén dr. Popovits György megyei főorvos betérjesztett jelentése szerint, a fertőző betegségek november hó második felében, dacára a járványok terjedésére igen alkalmas időjárásnak, csak kis számmal fordultak elő. A kanyaró Sarkadon megszűnt s így az egész megyében nem volt beteg. A hasi hágyó máz Telkesd községben egy új esettel sem szaporodott s a két régebbi beteg is gyógyult; Biharon a 4 régebbi esethez 4 új betegség jött s a 8 beteg közül meghalt 1; B-Ujfaluban 4 megbetegedés, egy halálzással fordult elő; Esztárbán az 1 régebbi beteg felgyógyult. Szórványosan Zsákán, Csökmön, Mező-Keresztesen, Sarkadon és Monostyr-Pályiban fordult elő a betegség. A vörheny Derecskén és Konyáron megszűnt; Berettyó-Ujfaluban 1 régebbi betegség, Székelyhídon 1 régi és 4 új, Er-Olasziban 6 régi, 7 új, Mics-

kén 1 régi, 1 új, Albison 3 régi, Tótiban 1 régi, 2 új és Sarkadon 3 régi betegedéssel szerepelt. A difteritisz Derecskén megszűnt, Konyáron 5 régi, Esztárbán 2 új és Hegyköz-Kovácsiban 2 régebbi betegedés volt. Szórványosan Sáránd, K.-Apáti, Zsáka és B.-Böszörményben fordult elő a roncsoló toroklob. A hők húr ut Varsányban 5 régi és 1 újabb megbetegedéssel lépett fel. Ezenkívül szórványos esetek Varand, Csökmő és Vekerd községekben fordultak elő.

* **Vizbefúlt gyermek.** Esztár községből írja levelezőnk, hogy Irinyi Sándor ottani lakos 6 éves kis fia tegnapelőtt a Berettyó partján járkált több társával s a vízbe bukott. A víz magával sodorta s mire segítség érkezett, elmerült a habokban. A Berettyó mellett levő községnél kutatták a szegény gyermek holttestét, de nem találták meg. Valószínűleg valahol felakadt a vízben.

* **Rendőri hírek. Lopják a ládákat.** Farkas László udvarán temérdek új láda van kitéve. Ez aztán szemet szur az arra járó falusiaknak s lopják nyakra-főre a ládákat. Tegnap aztán elcsípték Szabó Zsuzsanna püspökii paraszt asszonyt, kit szörnyű siránkozások közepette, a rendőrséghez tuszkoltak be, intő példaként a láda-tolvajoknak. — *Ellopott ezüst gyertya-tartók.* Az él Zsigmond Szent-János-utcai lakásáról két ezüst gyertya-tartót ismeretlen tettesek elloptak. A rendőrség kutatja a tolvajokat. — *Megkerült méztolvajok.* Pár nap előtt Nelyáczy kir. járásbírótól két kas mézet elloptak. Kutatni kezdték a tolvajt s először egy lakatos legényt gyanúsítottak, azonban kiszült, hogy ártatlan. Tegnap azonban elfogtak három jómadarat, kikre rábizonyult, hogy ők lopták el a mézet.

* **A „Sárosmegyei Gazdasági Egyesület” és az „Ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.”** A „Sárosmegyei Gazdasági Egyesület” hivatalos közlönyéből, a „Gazdasági Értesítő” mult hó 75-iki számából veszszük az alábbi jegyzőkönyvi kivonatot, úgy mint:

XXIV. Jegyzőkönyv.

Felvételt Eperjesen, 1896. november hó 9-én a „Sárosmegyei Gazdasági Egyesület” igazgató választmányja által Piller Kálmán elnökelete alatt tartott ülésben.

Jelen voltak: Piller Kálmán elnök, Dessewffy Pál és Bujanovits Gyula alelnökök, Semsey Ottó, Adler Samu választmányi tagok, Havas Jakab kir. állami állatorvos és Hreblay Emil g. e. titkár.

Elnök üdvözli a jelenlevőket és megnyitja az ülést.

201. Titkár felolvassa az „Ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézet” átiratát:

„Pénzüntéti igazgatóságunk most törlesztéses kölcsönöket — tetszés szerinti magas összegekben — is — a legrövidebb idő alatt szavazhat meg s fizethet ki.

„Nehogy tehát tagtársai részéről ezen, a becslesre még alkalmas időjárás kihasználatlanul hagyassék, van szerencsénk az iránt megkeresni, miszerint az ide csatolt üzleti szabályainknak foglaltakat tagtársai körében ismertesse s azoknak ajánlani sziveskedjék, hogy a birtokukra vonatkozó telekkönyvi kivonatokat és kataszteri birtokvismásolatot hozzánk sűrűsben beküldjék, hogy az ügyletet pénzüntéti igazgatóságunk szakbecsülésnek ottani körutjába még beoszthassuk.

„Az e téren eddig elért fényes sikereinek és az elismert coulantia, melylyel a földbirtokosok érdekeit képviseljük, elég megnyugtatóul szolgálhatnak, hogy ajánlottai minden jogos igényeit kielégíttetni fogjuk.

„Azon reményünknek adva kifejezést, hogy már a legrövidebb időn belül veszünk kölcsönügyleteket tagtársai köréből, kérjük egyúttal, hogy velünk azok neveit és lakhelyét közölni sziveskedjék, a kiknek — esetleg direkt — ajánlatot tegyünk.

„Ebbeli szives értesítéséért előre is köszönetet mondva, maradtunk

teljes tisztelettel:

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet:

pr. Gurré Ferencz.

„U. i.: Az idő előrehaladottsága miatt különben a legczélsebbnek tartanók, ha a kölcsönt igénylők a szükséges iratokkal személyesen jönnének fel hozzánk, hogy az ügy részletei megbeszélhetők s ennek megtörténte után az ügylet nyomban „folyamatban tehető legyen.

„Tudomásul szolgál.

„Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja. K. m. f.

Hitelesítette: Jegyette és kiadta: Piller Kálmán s. k. Hreblay Emil s. k. g. e. elnök. g. e. titkár.

Számtalanszor adta már jelét a magyar sajtó, hogy az „Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet”-nek (Budapest, VI. ker., váci-körut 39 sz.) coulans tevékeny-

ségét elismerte, azt a magyar gazdaközönség figyelmébe ajánlotta, mégis jól esik értesülnünk arról, hogy már a gazdasági egyesületek is belátják ezen intézetnek hasznosságát, sőt mondhatjuk nélkülözhetlenségét s nincs is okunk kételkedni benne, hogy ily ajánlatban részesülven más gazdasági egyesületekben is, nemcsak a magyar gazdaközönségnek fog előnyére lenni, de a magyar igazságszolgáltatásnak is, mert — kiirtatván azon elem, a mely a szegény nép koldusbotra juttatására törekszik — nem lesz kénytelen kötet száma hozni ítéletet oly ügyekben, a melyekben felperesekként a becsapott földbirtokosok, alperesekként pedig pénzügyőrök szerepelnek.

Jó a jég.

Halifax hívei, minden héten szorongó kebellet várják azoknak az apró kék zászlócskáknak megjelenését, melyek határtalan nagy öröm hirdetői.

Nem is képzelünk szép telet, ez apró jelvények nélkül; melyek néma hirdetői annak, hogy: **Jó a jég!**

Tegnapelőtt megjelent a kaszinó erkélyen a lobogó s nyomban reá előkészültek a koresolyák. Megnépsült a városligeti jégpálya fiatalokkal, vigan siklottak tova a sima jégen. — Ez hiányzott még csak a téli hangulatból, mert hiába esik a hó, hiába esőrognak a szánkák, nálunk csak akkor van igazi tél, ha **jó a jég.**

Rátkay József a legfőbb mindenegyébb, jól ismeri közönségünk a gyengéjét s dicséretére legyen mondva, — nem kiméli a fáradságot, hogy olyan jeget „aszaljon”, mely ritkítja párját.

Ma már mindenki a városliget felé veszi útját, itt van most a fiatalság központja s a legszebb szórakozás helye.

Fújhat az éles metsző szél, hullhatnak a sűrű hópíhek, ez nem rontja el a mulatságot, sőt annál kellemesebb, annál egészségesebb, mentől jobban kipirulnak, az anélkül is üde arcok.

Vigan szántják a jó kemény jeget, a szemekből tűz és élet tükröződik elő, nem képes azt csökkenteni a kegyetlen hideg, — sokkal gyámoltalább, sem hogy ki tudna fogni az életerős fiatalságon.

A vén zord télnek, ez a legszebb mozzanata, ez vegyít a hópelyhek közé, egy kis színt ezt teszi a gyorsan pergő téli napokat emlékezetesekké.

Jó a jég! Ez most a fiatalság legkellemesebb ujdonsága. A jégen vannak máttól kezdve az összejövetelek, itt mondják el egymásnak a bohókás eleményeket s betölti a jégpálya minden zugát, a gondtalan leánykák pajkos, esengő kacagása.

Rátkay bátyánk jól tudja ezt s igyekszik minél nagyobb szórakozást nyújtani a közönségnek. Ezért is megérdemli a pártfogást s a sűrű látogatást.

A kedvező idő folytán elérkezett kellemes szórakozás ideje előkerülnek a rozsdás koresolyák. . . **Jó a jég.** *Zérus.*

EGYESÜLETEK.

Szellemi élet Velenczén. A beállt téli évad elmaradhatatlan szórakozásai és pedig hasznos szórakozásai: a felolvasások beköszöntöttek. A téli szezon más szóval a felolvasások szezonjának is nevezhetnők. A felolvasó estélyek sűrű egymásutánban követik egymást s minden hétre esik belőlük egyik-másik társaskörre egy néhány. A holnapi napot a város-velencei „Népkör” által tervbe vett felolvasó estély foglalja le a kellemes szórakozások naptárában. Ezen szépmultukör, mely csak nemrég ünnepelte pályafutásának 25 éves időszakát, legtartósabb sikereit köszöni a társadalmi és művelődési tekintetben oly igen fontos felolvasások intézményének. Azért a kör mostani derék és tevékeny vezetősége is minden erővel azon van, hogy kövesse a régi hagyományt. Mint halljuk, az idényre tervbe vett felolvasási ciklust az elnök: dr. Moskovits József felolvasása nyitja meg, s városunk társadalmi köreiből sokan készülnek azon részt venni. Kívánatos is a kör érdekében, hogy fáradozásukat, minél szebb siker koronázza.

A „Réti Népkör” ülése. Tegnapelőtt december hó 3-án tartotta meg a „Réti Népkör” választmányja rendezés havi ülését. Elhatározták, hogy a könyvtára javára február hó 1-én táncestélyt rendeznek. A mulatság sikere érdekében a kiküldött bizottság már megtette a szükséges intézkedéseket. — Dr. Rózsai Mórnak a megtartott felolvasásért jegyzőkönyvi

köszönetet szavaztak. — Elhatározták továbbá, hogy december hó 13-án ismét felolvasó-estélyt tartanak. Erre nézve bővebb tájékoztatást később nyújtanak a lapok útján. Még néhány apróbb belügyet intéztek el s az ülés véget ért.

TANÜGY.

Ipariskolai ülés. Élénk ülést tartott tegnap este az ipariskola tanári kara. A jegyzőkönyv felolvasása után az igazgató havi jelentésében meleg szavakban emlékezett meg a tanerők ügybuzgóságáról, melynek köszönhető, hogy az ipariskola az ezredéves kiállításra kiállítási éremmel tüntettetett ki; köszöni a tanárok buzgalmát s kéri őket, hogy iskolánkat tovább is az eddigi színvonalán tartsák meg. Erre dr. Tóth Mihály emelt szót, tolmácsolva az igazgató érdemeit, kinek oroszlán része van abban, hogy az iskola érdemet és szép dicséretet nyert.

Az igazgató érdemét leginkább igazolja az elismerő oklevél, melylyel a bíráló bizottság kitüntette.

Zajos éljenzések közt jegyzőkönyvi köszönetet indítványoz, a mit örömmel vettek tudomásul.

Ezután iskolai látogatásról; osztály összevonás, akadályozás eseténi helyettesítés, mulasztási ívek kezelése, az évi szünetek megállapítása, valamint a gázvilágítás csökkentése tárgyában tétellett említés illetve történet megállapodás.

IRODALOM.

— **Arménia.** Magyar-örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos Szongott Kristóf. Tizedik évfolyam 12. füzet. Szamosujvárt. Todorán Endre Aurora könyvnyomdája 1896. Ára egész évre 4 frt. A közkeveltségű folyóirat legutóbbi füzeté gazdag és érdekes tartalommal dicsekedhetik. **Szongott Kristóf**, az érdemes szerkesztő, a szamosujvári állami főgymnasium megnyitásán mondott beszédje nyitja meg a közlemények sorát, melyek mind magas színvonalon állanak. Majd dr. Molnár Antal értekezik **Khorenei Mózesről**, az örmények híres historiographusáról. Nem helyeselhetjük azonban, hogy **Dániel Ernő** miniszter bárósítása alkalmából (a második arisztokrata örmény család; az első a Karácsonyi familia) épen a félhivatalos lapból átvett dicséretével ünnepli a jelen füzet. Az ilyen dicséretnek értéke nagyon problematikus. Teljes elismerést érdemel azonban **Márton Dávid** „Szép Árá” című tragoediája, mely e füzetben folytatódik. Nyelvezete, stílje mindenesetre kiváló. Nem állhatjuk meg, hogy néhány sort ne közöljünk belőle.

II. felv. 1. jelenet.

Semiramis.

Még egy virágot himezek rá
S a koszoru tökéletes leend . . .
Tökéletes? . . . Nem! *szinre* nézve tán
Föléri az élő virág-füzért,
De *lelke* haj! nem lesz, mi kellemét
Kölesönözni a természet himzetének.
A tú nem adhat *édes illatot*,
Vonuljon bár utána színarany;
Ilyent az élő rózsagallyakon
Tenyésző tüske kölesönöz esupán,
Mihez a gyöknek lengé szálai
Fűznék, mint tűhöz a himző fonál.

Zorvaster.

Illatja van bizonynyal a virágnak
Mit női rózsaujjak himzenek:
A munka az, mig rajta dolgozol,
Érzékiden az illat árja leng át,
S édes gyönyörbe vonja lelkedet.

Semiramis.

Való lehet, de mégis oly unalmas,
Egyhangú e dicsért foglalkozás
*Beh más a harcztér! Ott a koszorút
Egyetlen öltéssel kihímezi*
A hősi kar s nem öltöget napestig,
Hogy a virág egy szirma kész legyen . . .

Az örmények veszedelme 1895-ben című cikk **„A kath. hitterjesztés lapjaiból”** (nem hithirdetés, ahogy a füzet írja) van átvéve, ami

az előbbire nézve elég dicséret. Több érdekes cikk és többé-kevésbé sikerült költeményen kívül néhány sor ragadta meg figyelmünket, amely aktuális témát érint, olyat, aminővel érdemes lenne behatóbban foglalkozni, mert ez a **magyar kereskedelem érdeke**. Azon hírhez t. i.: hogy a beállott üldözések következtében Konstantinápolyban több örmény bankház likvidál s átteszi a bankcéget Londonba és Párisba, a következő megszivleendő megjegyzést fűzi a derék szerkesztő: »Nem állana-e a keresztény Magyarország és székesfővárosa érdekében odahatni, hogy Páris, London és Bécs helyett Budapestre is telepedjenek le több a vagyonos örmény tőkepenzések, nagykereskedők és bankárok közül, — akik egykoron hivatott uttörői lehetnének a magyar kereskedelemnek — Kis-Ázsiában.«

Hjah! de mikor minden helyet elfoglaltak Sem fia Jáhpet sátrában! Pedig bizony jólenne, ha örmények királyának is nevezhetné magát az, kinek fölséges homlokát Szent István koronája övezi. Addig is, amíg ez álmod a művelt nyugot után sántikáló magyar intéző körök megvalósítják, a legmelegebben ajánljuk a minden tekintetben kiváló keresztény vállalatot olvasóink figyelmébe. *Dr. N. Gy.*

— **Gazdasszonyok Naptára 1897-re** (szerk. Zilahy Ágnes) megjelent. A naptár főeleme az egész évre szóló étlap a hozzávaló főzési utasítással, mely évről-évre újabb dolgokat nyújt. Van benne továbbá számos egyéb háziasszonyokat érdeklő közlemény; számos képpel. Ára 50 kr., vidékre 55 kr. Megrendelhető a kiadónál (Valter Ernő, Budapest, Práter-utca 44.)

— **Schmidt Jenő lapja.** Schmidt Jenő dr., a magyar hegelista filozófus lapot indít a napokban. »Közszabadság« lesz a címe, és Tolsztoj szellemében tárgyalja a társadalmi kérdéseket. A lap németül is meg fog jelenni.

SPORT.

A sakkör alakuló közgyűlése.

A pár héttel ezelőtt megindított akciónak meg lett a sikere, a sakkisták e hó 6-án délelőtt tartják meg alakuló közgyűlésüket, melyre a következő tartalmu meghívást bocsátották ki:

Van szerencsénk tisztelettel fölkérni, hogy a nagyváradi sakkör alakuló közgyűlése, mely f. hó 6-án, azaz vasárnap délelőtt 11 órakor, a keresk. csarnok kistermében lesz megtartva, megjelenni méltóztassék.

Nagyvárad, 1896. december 4.

Szervező bizottság nevében

Gesztesi Ödön.

Dr. Hoványi Gyula.

A szervező bizottság által kibocsátott iweken 120-an irtak alá, ami fölfülhaladja az összes magyarországi sakkegyletek tagjainak számát s a mennyiben a legelsőrendűnek a budapestinek 109 tagja van.

Az alakuló közgyűlés sorrendje a következő:

1. Az előértekezlet jegyzőkönyvének hitelesítése.

2. Az alapszabályok felolvasása.

3. Az igazgató tanács, illetve a tisztikar és 15 tagu választmány megválasztása.

A közgyűlésen csak azok szavazhatnak, illetve tehetnek indítványokat, kik a bizottság által kibocsátott gyűjtőiveken aláírtak s meghívót kaptak.

Igazságszolgáltatás.

A Faragó-Krón sajtópere a kir. Kurján. Részletesen közzöltük az ifj. Faragó István és ifj. Krón Kálmán Nagyváradon lefolyt sajtópérét, melynek eredményeként ifj. Krón az esküdtszék 100 frt pénzbüntetésre ítélte. Az elítelt semmiségi panaszt jelentett be, melyben felhozta, hogy az általa bejelentett tanuk egy részét a bíróság nem idézte be. A kuria azonban kimondotta, hogy a bíróság helyesen járt el, mert a vádlott nem mondta meg, hogy a megnevezett tanukat mire nézve kívánja kihallgatni s így a semmiségi panaszt elvetette.

Törvényszéki végtárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék büntetőügyi osztálya ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Zsarolás vétségével vádolt Tirogye Mihály bűntügye.

Lopás büntetével vádolt Markusz Todor bűntügye.

Lopás büntetével vádolt Bujkán Floáre bűntügye.

Emberölés vétségével vádolt Aldama Amunné bűntügye.

Gondatlanságból okozott emberölés vétségével vádolt Bálint Sándor bűntügye.

A tárgyaláson Nagy József törvényszéki bíró elnökölt. Jegyző: Marosi Endre.

REGÉNY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Irtó: **GÉRARDE D.** 51

— Megint a tevé? — szolt Janina a főnált elszakítva.

— Értse meg tehát, hogy nekem az a kívánságom, hogy önt az én szénkereskedőm, takácsommá vagy... szóval egészen hozzám tartozóvá legyen!

— Hagyja a mesét — felelt a leány, miközben lángoló pillantást vetett rá. Nem képes kívánságát illőbb, helyesebb szavakban kifejezni?

— Gondolom, hogy nem! Akar segíteni? Én legalább azt gondolom, hogy a dolognak végét kell vetnem!

— Végét?! — ismételte Janina — nyujtva a szót, miközben egy törött üveg belsejét vizsgálta.

— Természetesen, ha azt mondom, hogy végét, kezdetet is értett.

— Micsoda kezdetet?

— Nos épen ezt akartam én is öntől megtudni. Tudni akarom, hogyan kezdhetném, hogy én önt gyakran... naponként... mindig láthassam?

Janina sokáig hallgatott, egészen elpirult, majd határozottan nézett Marczinra. — Ez csak úgy lehetséges, ha ön engem elvesz feleségül. Eltaláltam?

— Igen! Én is azt gondoltam. Mily okos ön? szolt Marczin bámulva. Ez a dolgok természetes menete nemde? s így a szénkereskedő a takács meséjét teljesen fejtettem meg.

— De annak az volt a válasza: — köszönöm nem fogadhatom el..

A takács azt felelte, igaz! de én az ajánlatot nem utasítom vissza!

Mielőtt a fiatal ember ez este elhagyta a kis kerti házat, Janina nagy görcsöt kötött zsebkendőjére.

— Ezt pedig azért teszem, hogy el ne feledje édesanyját a dolog felől értesíteni — szolt Janina — továbbá el ne feledje, jöjjön ide holnap reggel, hogy értesítsen engem e beszélgetés eredményéről!

E szavak még sokáig Marczin füleibe csengtek, míg hazafelé tartott.

*

Ez esőtörtökön történt. A két következő nap elmúlt a nélkül, hogy Marczin visszatért volna. A vasárnap is felvirradt s Bielinszky család megjelent Tarajov templomában. Bielinszky asszony hétfőn reggel még gyengébb lett, mint előbb volt. A rendelt orvosságot várták Robertine kisasszony nyughatatlanul nézett ki egész nap, az utra várta a küldöttet. Későn délután volt már. Marczin mindkét kezét zsebébe dugva járt le s fel, midőn lépteket hallott, majd az ajtó hirtelen feltárult s Janina állott előtte. Egyik kezében volt az orvosság, másikban pedig esernyőt tartott. Marczin ijedve nézett rá.

— És most — kezdé Janina — legyen olyan jó világosítson fel távolmaradását illetőleg.

— Csendesen! csendesen — felelt Marczin — anyám alszik.

— Én nem tudok másképp beszélni — vegye a kalapját, kísérjen el Tarajov felé. Így ni! — A kalapot a fiatal ember fejére nyomta s kivezette a házból. Mikor már meglehetősen

távol voltak az ablaktól Janina kezdte ismét: — Igen! felvilágosítást kérek! Hol a zsebkendő a görcsösel? Ugy-e elfelejtette, hogy anyjával beszéljen?

— Oh nem! felelte Marczin szomorú képpel, — de bár elfelejtettem volna!

— Érettem — szolt Janina tehát nem egyezett bele!

— Nem, nem — felelt Marczin gondolkodva. — Anyám azt mondta, hogy meghasad a szíve s én leszek az oka.

— Azt mondta? ismételte Janina elsápadva.

— Igen és semmiképen sem akarta belátni, hogy az jó dolog lenne, azt is mondta, hogy ön álnok, rossz leány.

— S ön mind ezt nyugodtan hallgatta végig?

— Mit tehettem volna? Különb is annyira, fel volt indulva, hgy azt hittük, mindjárt vége lesz.

Janina néhány perczig hallgatott, majd gondolkodva folytatata: Jobb lett volna, ha előbb egybekeltünk volna s azután kértük volna beleegyezését.

— Oh nem, csak anyámon állott volna a dolog, a többiek is épen úgy fel voltak indulva. Különösen Luczián. Ha gondoltam volna, hogy ily sok kellemetlenséget okoz a házasság, soha egy szót sem ejtettem volna ki.

Janina megállott s keserves sirásra fakadt. Marczin is meghatva állott ott. »Nem tehetek róla« szolt szomorúan. De most már csak nem fog ön is szomorítani miután tudja, hogy ott-hon már megkinoztak.

— Menjen, ne nyuljon hozzám? kiáltott Janina, midőn Marczin kezét leakarta venni arczáról. — »Menjen! rám se nézzen többé, ha nem akar feleségül venni!

Nem beszélhet komolyan ugy-e, nem komolyan mondja? kérte a fiatal ember, miközben Janina kezét megfogta — Ön mindég olyan határozatlan, szeleburdi és oly éles mint... — Mustárflastrom egészíté ki Janina könyezve.

— Igazán olyan. De, mily okos ön és mily kedves!

Összeránczolt homlokkal haladt tovább Janina, midőn egyszerre megcsendült Tarajov templomának halál csengője.

— Csak egy ut van, egyetlen ut van még hátra« szolt Janina szétnézve. — Ugy látta, hogy egyedül vannak, semmi, senkisé látzott az uton.

— Mily okos ön — szolt közbe Marczin, de mily kellemetlenül szol most ez a harangocska?!

Janina figyelt: »A halálcsengő, valaki haladoklik, vagy már talán meg is halt, pedig ma még nem vittek orvosságot.«

— Talán csak nem anyám, kiáltott Marczin elsápadva.

— Dehogy! lehetetlen! hiszen épen házatól jövünk. De ne arra gondoljon most, hanem figyeljen ide, mert minden perczben megzavarhatnak bennünket!

És valóban ugy is történt, alig mondta ki az utolsó szavakat, Janina a cserjésen keresztül látta mint közeledik valaki. »Egy zsidó! Na egy zsidó lásson itt bennünket. El ne felejtse! Midőn Marczin utána nézett már nem volt látható, eltűnt a sűrű cserjében.

Marczin megnézte a közeledőt, aztán lassan hazafelé inált. A csengő hangja szomorú sejtelmeket ébresztett benne. A zsidó hajlott testtel gyorsan közeledett s Marczin az ügynököt ismerte fel benne, ki néhány héttel előbb elutazott. Majulik lezég mindig tudta, mi történt valahol, biztosan tudta azt is, miért harangoznak. Marczinnal sokkal nagyobb lustaság született sem hogy érdeklődött volna a zsidó iránt vagy dolgai iránt hallgatva nézett utána, midőn mellette elhaladt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Péterváron.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. táv.) A király a jövő évi május hó elején Pétervárra megy. Az utazás már el van

határozva s politikai körökben külügyi szempontból nagy fontosságot tulajdonítanak.

Fraknói bibornoki kineveztetése.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. táv.) Azon hirt, hogy Fraknóit a pápa bibornokká szándékozik kinevezni, a mai »Neu Freue Presse« megerősíti.

Róm. kath. püspökség Szerbiában.

Belgrád, decz. 4. (Saját tud. táv.) Risztics lapja a »Szrbzski Zasztava« írja: Szerbiában felállítandó r. kath. püspökség csak luxus, miután r. kath. hívó nincs vagy nagyon kevés van. Ily püspökség felállításának csak ugy volna helye, ha Ó-Szerbiában és Maczadoniában élő katolikusokat alárendelnék. Továbbá a r. katolikus püspök Szerbiában csak szerb nemzetiségű lehetne és mindenáron szerb alattvaló. Ha ily értelemben kötetlenek meg concordátum, akkor volna ez a terv megvalósítható.

Apponyi mandátuma.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. távirata.) Az Apponyi mandátumát bíráló bizottság elnöke Szivák Imre, előadója pedig Molnár Béla. Az eddigi kiszivárgott hírek szerint nem fogják az Apponyi mandátumát megsemmisíteni. Egyesek azonban igyekeznek azt legalább befeketíteni.

Gróf Larischné válópöre.

Rées, decz. 4. (Saját tudósítók távirata.) A müncheni osztrák törvényszék polgári kamarája ma tárgyalta gróf Larischnének, — a királyné unokatestvérének válóperét.

Védvám Amerikában.

London, decz. 4. (Saj. tudósítók távirata.) A »Daily Chronicle« jelenté New-Yorkból: Mac Kinley és a republikánusok pártvezérei abban állapodtak meg, hogy egy rendkívüli kongresszust hívnak össze 1897. év márczius 4-ére, melyen egy kötelező védvám szövetséget létesítenek. Különösen feltűnik azon jelenség, hogy az új elnök-választás óta sokkal nagyobb mennyiségben vitetik a vasáru és más iparcikk a külföldről, mint annak előtte.

Elrablott Wertheim-szekrény.

Eger, decz. 4. (Saját tudósítók távirata.) A múlt hó utolsó éjszakáján, Szarvaskő községéből kilopták a Wertheim-kasszát, 248 frt 5 krral együtt. A kasszát másnap az egri patak fenekén megtalálták, de olyan összever! állapotban, hogy fel kellett törtetni, úgy vették ki a pénzt. A tolvajok — úgy látszik — nem tudtak boldogulni a Wertheim-szekrényvel, azért dobták a patakba.

Görögországból.

Athén, december 4. (Saját tudósít. táv.) A kamara tegnapi ülésén a hadügyminiszterhez egy interpellációt nyújtottak be, melyben felvilágosítást kérnek, hogy a gyalogság és lovaság főbb tisztjeiből egynehányan miért léptek ki a katonai klubból. A hadügyminiszter kijelentette, hogy ez ügyben vizsgálat folyik.

A háboru áldásai.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. táv.) Edinburgból távirják, hogy britt hadsereg főparancsnoka Wolseley itt beszédet mondott a háborunak a modern civilizációra való befo-

lyásáról különös tekintettel az általános hadi-kötelezettségre. Kifejtette, hogy a három modern európai háboru közül az első Németország egységét biztosította, míg a másik megerősítette ezt az egységet, a mely a német költők álmát, Németország minden gondolkodójának vágya volt. Az összes osztályok katonai nevelése, a mi az általános hadkötelezettséggel vele jár, gyorsan megszilárdította a német egységet és nemzetet csinált abból, a mi csak szétszórt tartományok csoportja volt. Az erős egészséges hadsereg erőt adott a német népnek és őre a nemzet becsületének és érdekeinek.

A gyöngéd Anglia.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. távirata.) A Times jelenti Fokvárosból: Conynghan-Greene az új pretoriai angol ügyvivő vonakodott elfogadni a 415 brit lakos által aláírt fölratot, a melyben Anglia fensőbbségének fön-tartását kívánják. Az ügyvivő azzal okolta meg ezt, hogy a fölratban használt szavak sértenék a délafrikai köztársaság kormányát.

Oroszország új hajói.

Budapest, decz. 4. (Saját tud. távirata.) Az orosz tengerészeti miniszter egy aboi (finnországi) hajógyárban két, egyenkint 190 láb hosszú torpedónaszádót rendelt meg. A közlekedési miniszter törvényjavaslaton dolgozik, a mely szerint a Lena és Angara szibériai folyókat vasúttal kötnék össze.

KÖZGAZDASÁG.

Mezőgazdasági statisztika.

Az 1895. évi VIII. t.-cz. alapján végrehajtott mezőgazdasági statisztikai összeírás eredményeinek feldolgozása befejezéséhez közeledik s az első kötetek már néhány nap mulva saját alá bocsátatnak.

Mielőtt azonban az országos m. kir. statisztikai hivatal a nagy mezőgazdasági statisztikai munkálat kinyomatása iránt intézkedhetnék, lehetőleg pontosan ismernie kell a szükséglet mérvét, hogy az előállítandó példányok számát ehhez képest lehessen megállapítani.

Az első kötet az adatgyűjtés módszerének, az összeírás lefolyásának, tanulságainak ismertetésén kívül községenként tartalmazni fogja azokat a legfontosabb adatokat, melyekre ugy a közigazgatás, mint a magánhasználat szempontjából legnagyobb szükség van, u. m. a területet mivélési ágak szerint; a hasznos házi állatok számát, a fontosabb állatnemeket ivar

és kor szerint is; az igás fogatokat a vonóerő megkülönböztetésével, stb.

A második kötetet egy kimerítő Gazdaczimtár képezi, melyben mindazok, kiknek gazdasága meghaladja a 100 katasztrális holdat, egyenkint felsoroltnak, kimutatván gazdaságuk székhelye, valamint területe mivélési ágak szerint, a gazdaságban alkalmazott cselédek és fontosabb gépek és eszközök száma, továbbá az állatlétszám.

A harmadik kötet részint tudományosan feldolgozva s összehasonlító adatokkal megvilágítva, részint táblázatos alakban, az 1895. évi aratás és szüret eredményéről számol be.

A negyedik kötet az összeírás alkalmával az egyes gazdaságokról tudakolt részletes adatokat, a birtoklás jogezime és a gazdaságok nagysága szerinti kettős combinációban fogja nyújtani, ugy tudományosan feldolgozva, mint táblás kimutatásokban.

Végre az ötödik kötet a községek, járások és vármegyék általános gazdasági viszonyait megvilágító adatokat s a levont tanulságokat fogja tartalmazni.

A mintegy 800 folio ivnyi terjedelemben tervezett, 5 kötetes munkának előfizetési díja, erős vászonkötésben 10 forintban van megállapítva. Az előfizetési összeg az országos m. kir. statisztikai hivatalhoz küldendő be legkésőbb a folyó év végéig, amely idő elteltével a mezőgazdasági statisztikai művek az előfizetési árnak négyeszeresére rugó bolti árban lesznek csak megszerezhetők.

Terményfőzsde.

Budapest, decz. 4.

u z a őszre, bácskai	8.17
» őszre, északi	6.70
» október-novemberre, bácskai	6.83
» okt.-nov.-re északi	6.85
R o z s őszre bácskai	5.70
R o z s őszre, északi	5.10
T e n g e r i, okt.-nov.-re, bácskai	4.25
» okt.-nov.-re, északi	4.15
R e p c z e október-novemberre, bácskai	11.15
» okt.-nov.-re, északi	11.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896 decz. 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122
Magyar koronajárdék	99
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	122
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ban	119 75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97 75
Italmérséki megváltási kötvény	100
orvosi-szlavon földterhermentesítési kötvény	97 50
Magyar nyeregmény sorsjegy-kölcsön	151
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	137
Osztrák járdék papírban	101
Osztrák járdék ezüstben	101
Osztrák járdék aranyban	122 50
Osztrák korona járdék	100 75
1860. osztrák államsorsjegyek	143
Osztrák magyar bankrészvény	937

Magyar hitelbank részvény	401.50
Osztrák hitelintézeti részvény	364.40
Osztrák-magyar államvasuti részvény	850.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.52
Német birodalmi márka	58.83%
London vista	119.50
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.76

Szerkesztő postája.

Sainte Hilaire. Sziveskedjék az esteli órákban szerkesztőségünkbe ellátogatni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Erődi H. cukrászata
Nagyvárad, fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít, ugy helyben, mint vidéki mindenféle szakmába vágó megrendeléseket

mérsékelt árak mellett.

Vidéki rendelések gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek. Ugyanott mindenféle

karácsonyfára való

habcukorkákat

és más diszeket valamint

disz-bonbonierek

mérsékelt áron kaphatók.

294-1-10

Ajánlkozás.

Számadások és fogalmazatok készítésében teljes jártassággal bíró csinos és gyors írásu hivatalnok ajánlkozik az esteli órákban, saját lakásán vagy megjelölt helyen írásbeli és számadási munkálatok végzésére.

Czime lap kiadó hivatalában.

291-3-3

Kitüntetve az 1896. évben rendezett országos kiállitáson kiállitási éremmel.

STERN IGNÁCZ

kész férfi-, gyermek-ruha és szabó-üzlete
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy üzletemet a téli idényre nagy választéku mindennemű kész férfi- és gyermek-öltönyök, felöltők- és téli-kabátokkal rendeztem be.

Nagy ruha-raktáram czikkeit csak saját műhelyemben készíttetem, miért ugy minőség, mint az árak tekintetében bármely budapesti vagy bécsi gyári raktárakkal kiállom a versenyt.

Egyszersmind van szerencsém tudatni, hogy bel- és külföldi ruhaszöveveim már megérkeztek, melyekből mérték szerinti mindenféle öltönyök, felső kabátok, téli kabátok

több kiállitáson kitüntetett saját műhelyemben készültek.

E czéltől egy elsőrendű szabászszal rendelkezem, ki tapasztalatait a bel- és külföld nagyobb üzleteiben szerezte meg. Elegáns szabás! pontos kiszolgálás! és a legolcsóbb árakat előre biztosítva, maradtam kiváló tisztelettel

STERN IGNACZ, NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.

279 5-25

Kitüntetve a nagyvaradi orsz. segéd- és tanonecz kiállitáson ezüst oklevéllel.

Megrendelések 24 óra alatt.

Városi és utazó bundák.

→ Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak. →

Főmagasságu *Dr. Schlauch Lőrincz*

bibornok ur Ő Eminenciájának szállítója.

SZILÁDKY **és TÁRSA**

NAGYVÁRADON, BÉMER-TÉR, POYNAR-FÉLE HÁZ.

FÉRFI RUHÁK.

Midőn a gazdag választéku **angol** és **francia** kelmékkel berendezett raktárunkat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legujabb eredeti divatcikkek

nagy választékban nálunk kaphatók s — tekintettel a divat haladására — a jó munka és izléses divat keresztülvitelére a legkitünőbb erővel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári áron.

☞ Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk. ☞

(214) 16—20

Jutányos, határozott árak.

→ Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak. →

Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak.

Túlhalmozott raktár miatt leszállított árak.

Egyházi és egyleti zászlók.

Kitüntetve:

Szeged 1876. — Székesfehérvár 1879.

Kitüntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885.

Magyarország legrégebb egyházi szerek és zászlók gyára

OBERBAUER ALAJOS utóda,

József főherceg és Klotild főhercegné asszony ő császár és királyi fenségeinek udvari szállítója
BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 14-ik szám. — Alapított 1863-ik évben.

☞ Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás. ☞

Ajánlom dúsan felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges

tárgyaimat a legjutányosabb áron, a lehető legszebb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,

Pluviale, Dalmatika és Ornatusokat. — Egyházi és társulati lobogók.

Tüzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egyleti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket. Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltárgyertyatartók megezüstözését vagy meg-aranyozását elvállalom és olcsón készítem el.

Nagy választék arany-, ezüst- és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.

Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök. (242) 7—52

Templom- és kápolna berendezések.

Egyházi ruhák és fehérneműk.

Műhímzés.